

Remissvar - Skogsutredningen

Region Västerbotten tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Skogsutredningen. Skogen är en av Västerbottens viktigaste näringar. Den har i hög grad bidragit till välstånd och utveckling i vår region och bidrar fortfarande till människors utkomst och sysselsättning i de olika delarna av skogens värdekedja. Skogen är avgörande för rennäringen och skogar med höga naturvärden skapar en resurs för besöksnäringen som växer sig allt starkare på många platser i regionen. Skogen är inte bara utkomst och arbetstillfällen, den är också en viktig förutsättning för många invånares livsstil – för jakt, för bär- och svamplockning, och för dem som vistas mycket i skogen utan särskilt ärende.

1) Hållbart brukande bör vara huvudspåret för skogen och den biologiska mångfalden

Region Västerbotten hade gärna sett att utredningen innehållit mer av förslag kring hur brukandet av skogen kan utvecklas, bli mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart, och färre förslag kring hur skog ska undanhållas från brukande.

Region Västerbotten oroas av att diskussionen om skogen alltmer domineras av en föreställning om att brukande av skog och mark är något dåligt som utgör ett hinder för biologisk mångfald, och att det huvudsakliga verktyget för att bevara och utveckla mångfald är att ge skogen ett formellt skydd som förhindrar brukande. Synsättet visar sig vissa av de strategier och regleringar som tas fram av EU-kommissionen och som därigenom påverkar utvecklingen i Sverige, och det yttrar sig också i delar av skogsutredningen.

Människan lever av naturen och vår existens är beroende av ett hållbart brukande av naturens resurser. I arbetet med en övergång till en bioekonomi och fossilfritt samhälle utgör skogen en viktig resurs. Skog som brukas kan generera biologisk mångfald och många av de skogar som nu skyddas på grund av höga naturvärden har brukats under lång tid. De områden som skyddas har också ett fortsatt behov av skötsel för att behålla sina höga naturvärden.

I Västerbotten är det enskilda ägandet och brukandet av skogen av stor vikt för regionens utveckling och välstånd och är även en del av regionens kulturella identitet.

Region Västerbotten anser att ett hållbart brukande bör vara huvudspåret i skogspolitiken.

2) Ta hänsyn till Naturvårdsverkets jämförande studie som undersöker hur länder rapporterar olika om skyddad mark till EU

Region Västerbotten betonar vikten av den jämförande studie som Naturvårdsverket nu har i uppdrag att genomföra med syftet att undersöka jämförbarheten mellan EU-ländernas rapportering om skyddad mark. Resultatet av utredningen bör vara en viktig komponent när regeringen tar ställning till skogsutredningens förslag.

Skogsutredningen har som deluppdrag att undersöka hur Sverige kan leva upp till internationella åtaganden om biologisk mångfald och skydd av värdefull natur. EU-länderna rapporterar hur de skyddar mark till EU men jämförelser mellan länderna är svåra eftersom länderna klassar skyddad mark olika och rapporterar heller inte på ett jämförbart sätt. Beroende på hur man klassar och rapporterar olika områden med skydd kan Sverige antingen ligga mycket bra till i jämförelser med andra EU-länder, eller vara nästan ”sämst i klassen”. I dag ingår till exempel inte frivilliga avsättningar, riksintressen för naturvård eller strandskydd i de områden som rapporteras som skyddade i Sverige medan flera europeiska länder rapporterar områden för till exempel landskapskydd som skyddade trots att brukande av marken fortfarande är tillåten där.

3) Förslaget att formellt skydd ska vara frivilligt är bra

Region Västerbotten ställer sig bakom förslaget att formellt skydd av skog i huvudsak ska vara frivilligt. Region Västerbotten anser också skötsel och föreskrifter för redan skyddad skog behöver uppdatera och att ersättningsnivåerna till skogsägarna behöver ses över.

Idag kan höga naturvärden utgöra en risk för skogsägaren. En skogsägare som under lång tid skött sin skog på ett sätt som ger höga naturvärden kan på grund av dessa värden tvingas lämna ifrån sig sin skog. Det är inget bra incitament om vi vill att skogsägare ska utveckla sitt brukande så att högre naturvärden uppstår.

Under senaste åren har många naturreservat bildats, men förvaltningen och skötseln hänger inte med i samma utsträckning. Naturreservat kan vara fungera som resurs för besöksnäring, men det kräver att de underhålls och sköts om. Tillräckliga resurser måste avsättas för att underhålla anläggningar i skyddade områden. Det ökar både attraktivitet och allmänhetens stöd för naturvårdsinsatserna.

Många reservatsföreskrifter är gamla och många föreskrifter behöver ses över så att onödiga inskränkningar kan upphävas så länge syftet med reservatet inte motverkas. Det kan handla om att generellt skoterförbud kan ersättas med att det är tillåtet att köra snöskoter på väl tjälad snötäckt mark etcetera.

En förutsättning för att nuvarande och framtida avsättningar ska fungera är rimliga ersättningsnivåer och att villkoren kring beskattning fungerar tillfredställande.

4) Även skyddet av fjällnära skog behöver vara frivilligt

Region Västerbotten avvisar förslaget att stora delar av den fjällnära skogen skyddas formellt genom tvångsåtgärder.

Utredningen föreslår att större delen av den fjällnära skogen ska skyddas i ett bälte längs hela den svenska fjällkedjan. Stora delar har redan idag ett formellt skydd men utredningen föreslår att ytterligare cirka 525 000 ha skog ska lösas in till en beräknad kostnad av 20 miljarder kronor. Stora delar av dessa områden finns i Västerbotten. Ett av utredningens syften var att stärka äganderätten men förslaget att med tvingande åtgärder skydda den fjällnära skogen går i helt motsatt riktning.

Liksom annan skog har fjällnära marker ofta förvaltats i generationer i en familj. Skogsägandet kan då ge en känsla av tillhörighet till en plats och det långvariga förvaltandet skapar band mellan generationerna och sociala värden som inte går att ersätta ekonomiskt.

Utredningen menar att den samhällsekonomiska vinsten av att undanta stora områden i fjällvärlden från brukande ger förutsättningar för en ökad turism som i sin tur kan ge intäkter som överskrider intäkterna från ett fortsatt brukande.

Region Västerbotten oroas av utredningens övertro på att naturturismen ensam ska stå för landsbygdsutvecklingen i fjällkommunerna. Besöksnäringen i sig är viktig för fjällområdet, men de besökare som främst är intresserade av att besöka reservat och nationalparker har ofta den fria tillgången till landskapet som prioritet och de spenderar generellt mindre pengar än andra besökare på restaurangbesök, boende och annan service som besöksnäringen erbjuder.

För att bygga och utveckla en livskraftig besöksnäring i stora delar av Västerbottens fjällnära områden behövs en levande landsbygdkultur med ett hållbart brukande av naturresurserna på platsen. Skogen fungerar idag ofta som en ekonomisk säkerhet som gör att invånare i fjällkommuner både kan och vågar investera i nya företag och verksamheter som utvecklar landsbygden. Företagare behöver också ofta ha fler samtidiga verksamheter för att få det att gå runt.

Besöksnäringen har ofta stor nytta av den infrastruktur som ett aktivt skogsbruk skapat. När skogsbruket upphör på en plats, upphör exempelvis också underhållet av nätet av skogsbilvägar. Jakt-, fiske- och även naturturismen använder i hög utsträckning skogsbilvägarna för att komma ut i naturen, men efter några år utan underhåll kommer vägarna att vara ofarbara.

Det senaste årets reserestriktioner har dessutom visat sårbarheten i områden som byggt sig beroende av tillresta konsumenter.

Region Västerbotten ser inte skogsbruk och besöksnäring som motstående intressen utan istället två intressen som kan samspela och stärka varandra.

5) Bra att nyckelbiotopsinventeringen upphör

Region Västerbotten ställer sig bakom förslaget att nyckelbiotopsinventeringen ska upphöra.

Nyckelbiotopsinventeringen var både rättsosäker och kontraproduktiv och Region Västerbotten ser positivt på att den avvecklas. Inventeringarna innebar myndighetsbeslut som saknade lagstöd samtidigt som de fick mycket stora ekonomiska konsekvenser för skogsägarna. Inventeringen skapade ett omvänt incitament till naturvård där en skogsägare som skött sin skog varsamt och skapat biotoper där hotade arter trivs utsattes för en stor ekonomisk press genom att riskera att inte kunna sälja sin skog. Utredningen föreslår att nyckelbiotopsinventeringen ska ersättas av en naturmiljöbeskrivning. Region Västerbotten anser att det är bra att kunskapen om var värdefulla biotoper finns ökar, men det är viktigt att naturmiljöbeskrivningen utformas så att den inte får samma rättsosäkra verkan som nyckelbiotopsinventeringen. Informationen från nyckelbiotopsinventeringen bör inte heller förstöras utan förvaltas och tillgängliggöras på ett sätt som inte orsakar ovan nämnda problem.

6) Vi ser fram emot en bioekonomistrategi som väger skogens olika värden

Region Västerbotten välkomnar en nationell bioekonomistrategi.

Arbetet är redan påbörjat och vi ser positivt på att skogsutredningen lyfter att en bioekonomistrategi för Sverige behövs, och att arbetet med den måste ta fart. En otydlig och spretig politik höjer idag konfliktnivån. Olika myndigheter har olika uppdrag och uppfattningar om avvägningar i skogen. Disparata budskap och brist på långsiktighet försvårar för skogens olika intressegrupper att jobba tillsammans mot gemensamma och tydliga mål.

För att peka ut en stabil riktning för framtiden behöver vi fortfarande mer kunskap om skogens ekologiska status, om skogens möjliga roll i klimatarbetet och potential att bidra till att fasa ut det fossila, om skogens roll för svensk ekonomi och sysselsättning, för landsbygdsutveckling, friluftsliv och kultur. Vi behöver veta var vi står och vartåt utvecklingen pekar. Men till sist är avvägningarna politiska – vad vill Sverige som nation med sin skog? Region Västerbotten hoppas att bioekonomistrategin kommer att bidra till svaret.

Rickard Carstedt

Ordförande i regionala utvecklingsnämnden, Region Västerbotten